

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

BALV voorstel Samen Organiseren

A Impuls verbeteren kwaliteit dienstverlening

Dienstverlening aan onze inwoners

Technologische ontwikkelingen en digitalisering hebben een grote impact op de samenleving. Dienstverlening wordt meer real-time en op maat aangeboden. Het gaat hier om het product of de dienst, het proces en om de communicatie erom heen. Mensen zijn gewend binnen 24 uur een product in huis te hebben, real time een vraag beantwoord te krijgen, en over de juiste informatie te kunnen beschikken. Hoewel de overheid geen bedrijf is, heeft de overheid ook te maken met dezelfde of soortgelijke verwachtingen van mensen. Verwachtingen zoals met één overheid te communiceren, over juiste gegevens te kunnen beschikken, en snel bediend te worden.

Niet nieuw: eerdere trajecten en successen

Om het hoofd te bieden aan snelle veranderingen op het terrein van digitalisering en de investeringen die daarmee gemoeid zijn, willen gemeenten meer samenwerken op gebied van i-dienstverlening en de uitvoering van grootschalige medebewindstaken. Eenduidigheid in de inrichting van dienstverleningsprocessen biedt ook de mogelijkheid als gemeenten krachtiger richting het Rijk te opereren. Samen organiseren wordt onverdeeld als noodzakelijk gezien.

De laatste jaren heeft de onderlinge samenwerking tussen gemeenten al een vlucht genomen. Samen kunnen gemeenten de hedendaagse uitdagingen het beste aan. Op het vlak van dienstverlening en de daarbij horende informatievoorziening is deze krachtenbundeling bevestigd en versterkt in de Digitale Agenda 2020, die is vastgesteld tijdens de Algemene Ledenvergadering (ALV) van 2015. Er zijn meer betekenisvolle initiatieven, zoals het Kloosterhoeveberaad, het Uitvoeringsprogramma Omgevingswet 2016-2019 en de door gemeenten samen gestarte Gemeentelijke basisprocessen inkomen (GBI). Daarnaast hebben de afgelopen jaren onder andere de Informatiebeveiligingsdienst (IBD), het Gemeentelijk Gegevensknooppunt in het sociaal domein, en ook het gebruik van standaarden en ICT-architectuur in publieksdienstverlening en uitvoeringsprocessen hun meerwaarde voor gemeenten bewezen. Gemeenten hebben hiermee een beweging gecreëerd, waarin steeds meer zaken gezamenlijk worden opgepakt en de kracht van de lokale overheid gestalte krijgt.

De komende jaren bouwen we voort op deze ervaring en willen we verder gaan met innoveren en het benutten van schaarse expertise. We willen de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening verbeteren, we willen de kosten op onze ICT-infrastructuur beperkt houden en ons opdrachtgeverschap richting leveranciers versterken. Met dit voorstel geven we een extra impuls aan het samen organiseren. Dit vraagt om eenduidige regie, spelregels, financiering en ondersteuning.

Besluitvorming ALV en uitwerking

Tijdens de ALV van juni 2016 hebben de leden in het kader van de Digitale Agenda 2020 de opdracht gegeven om de uitwerking voor te bereiden, van:

- een uitvoeringsstructuur op coöperatieve basis voor collectieve informatievoorzieningen en dienstverlening
- een bijbehorende governance; en
- een voorstel tot financieringswijze.

Deze uitwerking is ter besluitvorming geagendeerd voor de BALV op 30 november 2016 en ligt nu voor.

In dit voorstel is het accent verschoven van het uitwerken van een uitvoeringsstructuur naar het versnellen van de beweging om veel meer samen te doen. We sluiten aan op de vele goede initiatieven van gemeenten en ketenpartners die al samen innoveren. Het is geen 'one-size-fits-all' en we kiezen een lichtvoetige aanpak. We respecteren met dit voorstel de eigen gemeentelijke beleidsruimte en vrijheid om aan een initiatief mee te doen of daar van af te zien. We zoeken nadrukkelijk de kracht van de gezamenlijkheid, om het Rijk beter te kunnen beïnvloeden bij veranderingen in wet- en regelgeving met consequenties voor de uitvoeringspraktijk van gemeenten. We willen door krachtenbundeling daadkrachtiger op kunnen treden richting onze softwareleveranciers. Zo roepen we een halt toe aan hun te grote invloed op de manier waarop wij onze dienstverlening inrichten.

Met dit voorstel werken we aan de totstandkoming van een wendbare, stevige ondersteuningsstructuur met het karakter van een netwerk en een collectief financieringsarrangement. Gemeenten bundelen hierin hun krachten (besturing, menskracht en middelen) om zo een sprong voorwaarts te maken met het samen organiseren van de beleidsarme delen van hun dienstverlening. Deze structuur is zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig en functioneert onder verantwoordelijkheid van het VNG-bestuur, die het organiseren en faciliteren van Samen organiseren als functie aan haar doelstelling toevoegt. In de ondersteuningsstructuur komen in ieder geval de volgende elementen terug:

1. een Task Force 'Samen organiseren' van bestuurders en gemeentesecretarissen, aangevuld met inhoudelijke experts, die de regie neemt op het ontwikkelen en toepassen van een generieke aanpak voor Samen organiseren;
2. een College voor Dienstverleningszaken, dat het VNG-bestuur adviseert over de opschaling van ontwikkelde voorzieningen voor betere kwaliteit van dienstverlening voor die gemeenten die deze willen gebruiken;
3. een reglement voor dit College voor Dienstverleningszaken;
4. een financieringsarrangement, inclusief het eigenaarschap en het beheer van de middelen die daarin bijeen worden gebracht.

Voorgestelde vervolgstappen na besluitvorming in de BALV

Het verder uitwerken en inrichten van deze hulpstructuur kost tijd. Op basis van de besluitvorming in de BALV van 30 november 2016 over de hoofdlijnen en randvoorwaarden komt een uitwerkingsvoorstel aan de orde in de ALV van juni 2017. Intussen willen we niet stilzitten maar juist het proces van samen organiseren vanuit één aanpak op gang brengen. Om die reden stellen we voor de Task Force 'Samen organiseren' in te stellen met als opdracht om onder verantwoordelijkheid van het VNG-bestuur alvast aan de slag te gaan.

Het gaat dan om de volgende stappen die worden gezet:

- Nader uitwerken van benodigde governance
- Uitwerken van het collectieve financieringsarrangement: omvang, bereik, beheer en spelregels voor besluitvorming over inzet middelen.
- Nader uitwerken en inrichten van de landelijke ondersteuningsstructuur voor het aanjagen en faciliteren van de beweging.
- Nader uitwerken en inrichten van de uitvoeringsstructuur die nodig is voor het beheer en doorontwikkelen van eenmaal opgeleverde gezamenlijke voorzieningen.
- Vullen van de aanpak met een beschrijving van gezamenlijke voorzieningen voor verbetering van de dienstverlening die er zijn of in de maak zijn, inclusief het perspectief van samenwerking en de prioriteren.
- Opstellen en onderhouden van een meerjarige dynamische routekaart Samen organiseren met daarin opgenomen de prioritair voor opschaling in aanmerking komende innovatie-initiatieven en al beschikbare voorzieningen, waarvan de 6 in dit voorstel genoemde voorzieningen onderdeel uitmaken.

Vanaf 1 januari 2017 wordt gestart met de uitvoering van de opschalingsbeweging.

Wat levert Samen Organiseren gemeenten op?

Wanneer het voorstel wordt aangenomen komen meer kant-en-klare producten sneller beschikbaar voor een betere dienstverlening aan burgers en bedrijven. De dienstverlening wordt, bereideneerd vanuit het klantperspectief, continu verbeterd. Het rendement op gedane investeringen (via uitname gemeentefonds) neemt hiermee toe. Gemeenten kunnen gemakkelijk gebruik maken van ontwikkelde voorzieningen en kunnen ondersteuning krijgen bij de implementatie voor lokaal gebruik. Gemeenten worden ook ontzorgd doordat op één plek nagedacht wordt over de impact van wijzigingen in wet- en regelgeving (Omgevingswet bijvoorbeeld) voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. Vervolgens worden specifieke voorzieningen voor dienstverlening ontwikkeld die gemeenten lokaal of in regionale samenwerkingsverbanden kunnen gebruiken. Gemeenten die dat willen, krijgen in de voorgestelde aanpak bovendien meer invloed op het ontwikkelen van innovaties en verbetering van werkprocessen en I-voorzieningen, doordat zij daar met eigen menskracht intensief bij betrokken kunnen zijn.

De BALV 2016 wordt gevraagd in te stemmen met het volgende:

De leden van de VNG

- Zien de waarde en onvermijdelijkheid van het samen organiseren om de dienstverlening aan burgers en bedrijven verder te verbeteren, om de uitvoeringskwaliteit van processen bij gemeenten te vergroten en om schaalvoordelen te realiseren. Zij willen daarmee de komende periode samen doorgaan en volgende stappen zetten in het programma 'Samen organiseren';
- Constateren dat de vele goede initiatieven van gemeenten en ketenpartners die er al zijn bredere navolging verdienen en gebaat zijn bij hulp en ondersteuning bij opschaling, onder andere in de vorm van menskracht en geld, met een rol voor de VNG;
- Stemmen in met het principe van technische omzetting in 2017 van de huidige financieringsconstructie (uitname gemeentefonds) naar een ander collectief financieringsarrangement ingaande 2018. Op deze wijze blijven de huidige middelen beschikbaar voor dekking van de kosten van investeringen in en voorfinanciering van lopende en nieuwe projecten van gezamenlijke dienstverlening, inclusief de landelijke ondersteuning en beheer van -de resultaten van- deze projecten.

En stemmen in met:

1. Het organiseren en faciliteren van het 'Samen organiseren' als functie aan de doelstellingen van de VNG toe te voegen en in dat kader een Task Force 'Samen organiseren' in te stellen, bestaande uit bestuurders en gemeentesecretarissen, aangevuld met inhoudelijke experts. Deze heeft als opdracht de regie te nemen op het ontwikkelen en toepassen van een generieke aanpak voor het grootschalig gebruik van initiatieven die de kwaliteit van dienstverlening aan burgers en bedrijven verbeteren, de uitvoeringskwaliteit van processen vergroten en/of schaalvoordelen op gebied van informatievoorziening en ICT-infrastructuur opleveren. Hierbij ligt de prioriteit op de 6 in de bijlage van dit voorstel genoemde initiatieven die klaar zijn voor gebruik door veel meer gemeenten.
1. In samenspraak met de Task Force in de ALV van juni 2017 met nadere voorstellen te komen over de inrichting van een landelijke ondersteuningsstructuur voor het proces van samen organiseren die werkt onder verantwoordelijkheid van het VNG bestuur en de volgende elementen bevat:
 - a een College voor Dienstverleningszaken, dat het VNG-bestuur adviseert over de opschaling van ontwikkelde voorzieningen voor betere kwaliteit van dienstverlening voor die gemeenten die deze willen gebruiken.
 - b een reglement voor dit College voor Dienstverleningszaken.
 - c een financieringsarrangement, inclusief het eigenaarschap en het beheer van de middelen die daarin bijeen worden gebracht.

Toelichting

1 Samen organiseren even logisch als onvermijdelijk

De samenleving verandert in hoog tempo en daarmee ook de behoeften en verwachtingen van burgers over overheidsdienstverlening. De overheid wordt als één gezien, zowel op de verschillende lagen als op die van de gemeenten onderling. Verschillen in dienstverlening werken belemmerend voor burgers, worden niet begrepen en dragen niet bij aan vertrouwen in de overheid. Waarom moet een verhuizing of overlijden apart aan allerlei overheidsinstanties worden doorgegeven? Waarom moet voor een reisje met een gedateerde auto door drie steden drie maal – op een andere manier – een milieu ontheffingsvergunning worden aangevraagd? Dat kan en moet anders en beter en dat willen we met samen organiseren bereiken. Samen organiseren is daarmee een logisch antwoord op de gesignaleerde veranderingen.

Eenduidigheid in de inrichting van dienstverleningsprocessen biedt ook de mogelijkheid als gemeenten veel krachtiger richting het Rijk te opereren in gesprekken over de consequenties van kabinetsbeleidsvoornemens, zoals de decentralisaties en de invoering van de Omgevingswet, voor de gemeentelijke uitvoeringspraktijk. Er hoeft dan geen rekening te worden gehouden met 390 verschillende lokale praktijken, wat ook een schier onmogelijke opgave is. Dat geldt ook voor contacten met ketenpartners over optimalisatie van de samenwerking in de keten door processen af te stemmen en digitale informatieuitwisseling mogelijk te maken.

Om het hoofd te bieden aan snelle veranderingen op het terrein van digitalisering en de investeringen die daarmee gemoeid zijn, is het ook nodig om als gemeenten meer samen te werken op gebied van i-dienstverlening en de uitvoering van grootschalige medebewindstaken. De praktijk laat zien dat dit positieve maatschappelijke businesscases oplevert; er worden besparingen op de administratieve lasten voor burgers en bedrijven mee bereikt. Tot slot betekent het vereenvoudigen van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers door deze te standaardiseren en gezamenlijk te organiseren dat tijd vrij gespeeld wordt voor de uitvoering van taken die persoonlijke aandacht en contact vragen. Dat geldt zeker voor inwoners en ondernemers die te maken hebben met gemeentelijke diensten als eerste loket van de overheid.

Samen organiseren wordt onverdeeld als noodzakelijk gezien, maar blijkt in de praktijk een ingewikkeld proces van vallen en opstaan. Er is een veelheid aan initiatieven op het terrein van verbetering van de dienstverlening, maar het lukt regelmatig niet er veel meer gemeenten gebruik van te laten maken. Er zijn belemmerende factoren in het proces van collectiviseren zelf. Het ontbreekt aan inzicht in de consequenties en de kosten en (maatschappelijke) baten van gebruik. Ook ontbreekt het aan voldoende proceskwaliteit en implementatiecapaciteit. Daarnaast zijn er randvoorwaarden die voor alle initiatieven in vergelijkbare mate moeten worden geborgd (aanbestedingsregels, privacywetgeving, informatieveiligheid, ketenregie) en is de financiering en governance vaak een vraagstuk.

Met dit voorstel willen we daarom twee met elkaar samenhangende doelen bereiken:

- Het versnellen van het proces van samen organiseren door met de deelnemende gemeenten een meer verbindende aanpak te volgen van conditionering, beslissingen nemen en versterken van de sturing, die werkt als een hefboom naar veelvuldig gebruik;
- Het bewerkstelligen van massaliteit door oplossingen voor verbetering van de uitvoeringskwaliteit van de primaire processen eenvoudig toegankelijk te maken voor zoveel mogelijk gemeenten,

onder andere door lage toetredingsdrempels en door de consequenties/condities op voorhand duidelijk te hebben.

In die zin is dit voorstel een procesvoorstel; er worden geen voorstellen gedaan over de inhoudelijke kant van lopende innovatie-initiatieven en met dit voorstel worden ook geen nieuwe initiatieven gestart. Daarvoor zijn telkens afzonderlijke voorstellen nodig.

2 Samen organiseren gaat primair over dienstverlening

Het programma Samen organiseren gaat gemeenten ontzorgen en biedt hen de kans zich te concentreren op de 'warme' delen van dienstverlening', die dicht bij inwoners en ondernemers uitgevoerd moet worden. Samen organiseren betekent ook inspanning; een inspanning die we als gemeenten kunnen verdelen en waarbij we goed gebruik kunnen maken van elkaars kennis en ervaring en onze landelijke structuren.

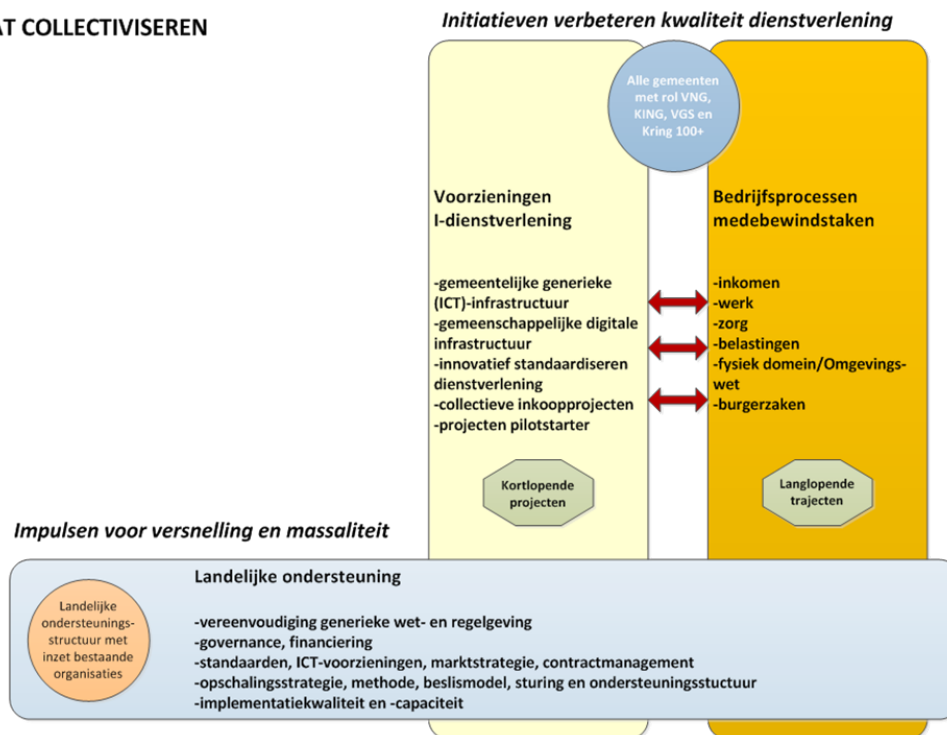
Samen organiseren staat voor het als gemeenten gezamenlijk aanpakken van het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Hierin zijn twee sporen te onderscheiden.

- Het eerste spoor wordt gevormd door de in medebewind opgedragen belangrijke uitvoeringsprocessen op het terrein van publieksdienstverlening, werk, inkomen, zorg en ondersteuning (sociaal domein), ruimte en wonen (fysiek domein) en belastingen en op de I-voorzieningen die daaraan ondersteunend zijn. Dit door werkprocessen aan te passen en te innoveren, te werken met één keer ontwikkelde standaarden en voorzieningen. Het gaat om beleidsneutrale processen. De beleidsvrijheid die gemeenten hebben als het gaat om inhoudelijke oplossingen blijft dus volledig intact; hier blijven de bestuurlijk-politieke keuzes, die lokaal gemaakt worden, leidend. Dit type trajecten zal enorme besparingen opleveren en vraagt een meerjarige projectaanpak met bijbehorende investeringen.
- Het tweede spoor richt zich op voorzieningen voor i-dienstverlening. Deze maken gebruik van de landelijke basisregistraties en faciliteren en ondersteunen het primaire proces zoals, e-formulieren, apps, landelijke afspraken met leveranciers en mantelcontracten. Hoewel het proces om er te komen ingewikkeld kan zijn, is het na de ontwikkelfase goed mogelijk om snel in veel gemeenten te gebruiken. Ook meer generieke ICT-infrastructurele voorzieningen kunnen hieronder worden geschaard. Een voorbeeld is het gebruik van Govroam, waarmee voor alle ambtenaren van aangesloten (overheids)organisaties gezamenlijk een veilige en eenvoudige wifi beschikbaar wordt.

In volgende visualisatie is de verhouding in beeld gebracht tussen enerzijds de inhoudelijke projecten en initiatieven van gemeenten die lopen op het terrein van het verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering en dienstverlening in de primaire processen (verticale kolommen) en anderzijds het instrumentarium om in het gebruik van de gerealiseerde oplossingen door meer gemeenten versnelling en massaliteit te brengen (horizontale balk).

In de afgelopen jaren is al de nodige ervaring opgedaan met collectiviseren, voornamelijk op gebied van voorzieningen, zoals: de gezamenlijke aanbesteding voor mobiele telecommunicatie, de Informatiebeveiligingsdienst, het 14+ netnummer en eerdere initiatieven op het gebied van het Sociaal Domein zoals het Gemeentelijk Gegevensknooppunt, de NUP-voorzieningen, enzovoorts. Het nut hiervan is evident. En er lopen kansrijke projecten die het verdienen door veel meer gemeenten gebruikt te worden. Een mooi voorbeeld is de digitale overlijdensaangifte die door een aantal gemeenten samen met de VPD is ontwikkeld en die landelijk een besparing van € 15 mln. aan uitvoeringskosten oplevert. Of de pilot aanvraag- en afgifteproces rijbewijzen die door 5 grote gemeenten samen met de NVVB en de RDW is ontwikkeld en waarlangs bij succesvolle implementatie bijna 50% van het landelijke volume aan aanvragen loopt.

GRONDPLAAT COLLECTIVISEREN

De échte maatschappelijke winst is echter te behalen in het hart van de gemeentelijke organisatie: de primaire processen. Door ook hierin te standaardiseren en te innoveren kunnen we als gemeenten meer als één overheid werken en grote efficiencylagen maken. Problemen in de uitvoering op administratieve afhandelingsprocessen van onze ketenpartners hebben nu vaak te maken met de niet gestandaardiseerde manier van werken van gemeenten. Twee voorbeelden uit de dagelijkse praktijk: de problemen in de uitvoering van het PGB door de SVB en problemen die zorgverleners hebben met de afhandeling van declaraties omdat gemeenten dat proces allemaal anders hebben ingericht. Het kan ook anders waardoor maatschappelijke baten ontstaan. Een aansprekend voorbeeld hiervan is GBI-programma, waarin 15 grote gemeenten die samen bijna 50% van het klantenbestand vertegenwoordigen, op deze manier werken aan bijvoorbeeld een verregaand gestandaardiseerd en gedigitaliseerd aanvraagproces levensonderhoud. Uiteindelijk zal dit programma tot een geraamde besparing van 20 tot 30% op de landelijke uitvoeringskosten van ca € 1 mrd. leiden. Een serieus bedrag, ook al zou de helft ervan maar realiseerbaar zijn. Tegelijkertijd zijn dit taaie en langlopende trajecten die uithoudingsvermogen en doorzettingskracht vragen en alleen lukken als er een kopgroep van gemeenten aan wil sleuren.

Innovatie zal primair vanuit de inhoudelijke domeinen moeten gebeuren omdat de behoefte daar het beste kan worden bepaald, maar ook projecten rondom I-voorzieningen lenen zich hier voor. Daarbij moeten we brains uit de samenleving inschakelen: voorlopers in technologie, designers, wizz-kids en 'dwersdenkers' en innovatieve marktpartijen (onderwijs, high tech industry, marketingbranche o.a.), die vraagstukken op een onorthodoxe manier durven aan te pakken. In alle initiatieven kunnen en moeten dit soort innovaties worden ingezet.

Concreet zullen in 2017 de eerste gezamenlijke voorzieningen die door verschillende groepen van gemeenten (vaak met brancheorganisaties) ontwikkeld zijn worden opgeschaald en in zoveel mogelijk gemeenten worden uitgerold. Op deze manier worden gemeenten concreet ontzorgd. Het gaat om:

- aanvraag- en afgifteproces rijbewijzen
- digitale overlijdensaangifte
- nationale verhuisservice

- Collectieve ICT-Inkoopvoorwaarden (GIBIT)
- Gemeentelijk Overheid Netwerk
- Govroam

Deze projecten verschillen van elkaar in type, grootte, complexiteit, kosten en doorlooptijd van implementatie; factsheets zijn opgenomen als bijlage. Doel is in 2017 zoveel mogelijk gemeenten die dat willen gebruik te laten maken van deze voorzieningen. Naast deze relatief minder complexe voorzieningen wordt nog bepaald welke resultaten van de lopende meer grootschalige innovatietrajecten het komend jaar al kunnen worden opgeschaald voor deelname door meer gemeenten. Voor de hand liggende opties zijn de (informatievoorziening) Omgevingswet, GBI (Gemeentelijke basisprocessen Inkomen) en de uitvoering van het PGB.

3 Samen organiseren heeft een aanpak en structuur nodig

Om de kansen te kunnen pakken om de uitvoeringskwaliteit van de primaire processen in zoveel mogelijk gemeenten te verbeteren moeten eerst de juiste voorzieningen worden ontwikkeld en vervolgens moet het gebruik ervan maximaal worden bevorderd. Voor het eerste is vooral een kopgroep van enthousiaste gemeenten nodig die willen trekken, voor het tweede een instrumentarium dat als hefboom voor opschaling werkt. Voor beide doelen is een aanpak nodig die bestaat uit de volgende elementen:

- a. Overzicht en inzicht
- b. Een transparant beslismodel, onderlinge binding
- c. Stevige sturing op het realisatie- en opschalingstraject
- d. Een adequaat ingerichte landelijke ondersteuningsstructuur
- e. Het invullen van belangrijke voorwaardenscheppende condities

Deze elementen stelen op de gedachte van zelfregulering. Gemeenten kiezen voor deelname aan een project en/of het gebruik van de ontwikkelde voorziening of zien daar vanaf, maar als voor deelname gekozen wordt zijn de afspraken die in het project of over het gebruik van de voorziening worden gemaakt bindend. Dat is nodig om de gewenste versnelling in opschaling te realiseren en (keten-) partners moeten daar ook op kunnen rekenen, wanneer zij hun werkprocessen en I-voorzieningen aanpassen op de behoefte van gemeenten.

A Overzicht en inzicht

Versnellen in ontwikkelen en gebruik begint met het op één centraal punt hebben van overzicht op de initiatieven die lopen en voorzieningen die al beschikbaar zijn. Zo kan gemeenten inzicht worden geboden in de betekenis en impact van deelname aan een innovatieprogramma of gebruik van een beschikbare voorziening. Daarbij wordt telkens dezelfde duidingsmethodiek gebruikt.

Aan de hand van deze duidingsmethodiek ontstaat een goed beeld van de verschillende fases van een initiatief, van ontwikkeling tot beheer, de belangrijkste kenmerken en de impact en consequenties die deelname aan het initiatief of het gebruiken van de opgeleverde voorziening voor een gemeente heeft. Elke gemeente kan zo weloverwogen beslissen aan het initiatief deel te nemen of van de voorziening gebruik te gaan maken.

Eenzijds moet de duidingsmethodiek een gestandaardiseerd inzicht bieden in de kenmerken van de projecten. De duidingsmethodiek zal anderzijds moeten bestaan uit een prioriteitenweging: welke projecten voegen het meeste waarde toe voor de dienstverlening en voor de bedrijfsvoering van gemeenten, voor welke projecten is landelijke opschaling het meest noodzakelijk, welke projecten zijn urgent om andere redenen.

Tegelijkertijd is er geen tabula rasa aanpak voor opschaling mogelijk. Dat betekent dat wat er nu al ligt aan ontwikkelde voorzieningen, zoals de hiervoor genoemde zes, en de lopende innovatieprogramma's, zoals GBI en Omgevingswet, het startpunt vormt, waarop door andere gemeenten aangesloten kan worden om zo een hefboom te creëren voor opschaling.

B Transparant beslismodel, onderlinge binding

Er is een vorm van onderlinge binding nodig om de collectiviseringsbeweging verder te brengen en wel in de vorm van zelfregulering. Uitgangspunt is dat gemeenten gezamenlijk werken aan verbetering van de uitvoeringskwaliteit van hun dienstverlening. De mate van gebondenheid in de samenwerking bepalen zij samen en loopt van geheel vrij, via vrijwillig maar niet vrijblijvend (deelname is vrijwillig maar bij deelname zijn de afgesproken condities wel bindend), tot algemeen bindend voor alle gemeenten (als het bijvoorbeeld gaat om het GDI-stelsel).

C Stevige sturing op realisatie- en opschalingstraject

Overzicht en inzicht, een transparant beslismodel en onderlinge binding, zijn noodzakelijke elementen om te sturen op opschaling. Er is ook een gremium nodig dat namens alle gemeenten het innovatie- en opschalingsproces kan sturen, aanjagen en faciliteren.

Een door en binnen de VNG op te richten 'College voor Dienstverleningszaken', gebaseerd op de methode van werken van het College voor Arbeidszaken, gaat een belangrijke rol spelen in het programma Samen organiseren. Het 'College voor Dienstverleningszaken' legt, op aangeven van gemeenten, in een transparant proces aan het VNG Bestuur beslissingen voor over het starten van nieuwe initiatieven voor innovatie van dienstverlening en over het aanjagen van gebruik door zoveel mogelijk gemeenten van ontwikkelde voorzieningen voor verbetering van de uitvoeringskwaliteit van dienstverlening in een bepaald primair proces. In de advisering wordt ingegaan op de uitrol van de voorziening in de gemeenten, het daarbij te volgen tijdpad, de mate van binding van de deelnemende gemeenten, de samenwerkingsvorm en de te gebruiken (lokale, functionele, regionale of landelijke) uitvoeringsstructuur. Deze bestuursbeslissingen binden de gemeenten die gebruik gaan maken van de ontwikkelde voorziening. De commissie D&I blijft gewoon functioneren als belangrijk adviesorgaan voor het bestuur over strategisch inhoudelijke I- en dienstverleningsvraagstukken.

Aan de beslissing door het College voor Dienstverleningszaken tot standaard verklaren van ontwikkelde voorziening voor verbetering van de uitvoeringskwaliteit van dienstverlening in een bepaald primair proces gaat een zorgvuldig traject van impactanalyse, doordenken en afwegen vooraf. Daarvoor is strategisch vermogen, gecombineerd met kennis van de primaire processen van gemeenten onontbeerlijk. Een op de uitvoering gerichte visie en praktijkervaring is daarbij essentieel. De gemeentesecretarissen hebben een cruciale rol in de aansturing van hun organisaties op verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening en een efficiënte bedrijfsvoering. Zij hebben dus ook een belangrijke rol in het organiseren van het collectiviseren en het beslissen over het aanmerken als landelijke standaard van ontwikkelde voorzieningen. Gemeentesecretarissen uit een mix van gemeenten, van groot tot klein, krijgen daarom, samen met bestuurders en experts op het gebied van primaire processen en informatievoorziening, een belangrijke bij de advisering van het College voor Dienstverleningszaken aan het VNG-bestuur en het aanwenden van middelen uit het collectiviseringsfonds. Hoe dit voorbereidingstraject eruit ziet en hoe de betrokkenheid van beroepsverenigingen en ketenpartners daarbij georganiseerd wordt volgt uit de nadere uitwerking.

Om niet te wachten op de nadere uitwerking en die ook versneld tot stand te brengen behelst het voorstel ook dat het VNG-bestuur nog dit jaar een Taskforce Samen Organiseren instelt. De Task Force bestaat uit gezaghebbende personen met een verbinding naar de VNG governance om positie en

comfort te creëren. Die verbinding wordt gevonden door de Task Force vooralsnog te positioneren als kwartiermaker voor het 'College voor Dienstverleningszaken'. De samenstelling van de Task Force wordt hiermee in lijn gebracht. De Task Force heeft de volgende functies:

- Adresseert, prioriteert en regisseert initiatieven voor collectiviseren.
- Kijkt vanaf de initiatiefase mee naar initiatieven vanuit kansen voor schaalbaarheid, om een doorgaande lijn van werken te realiseren.
- Beheert, gebruikt en actualiseert de duidingsmethodiek, plot nieuwe initiatieven.
- Beoordeelt verzoeken om voor een ontwikkelde voorziening het proces van opschaling te initiëren, maakt de maatschappelijke baten inzichtelijk.
- Organiseert, regisseert, monitort en bewaakt na besluitvorming de implementatie in gemeenten.

D Adequate landelijke ondersteuningsstructuur die organiseert en uitvoert

De Task Force en na de oprichting College voor Dienstverleningszaken worden van een adequate landelijke ondersteuningsstructuur voorzien, die onder verantwoordelijkheid wordt gebracht van het VNG-bestuur. De landelijke ondersteuningsstructuur is gericht op het proces van collectiviseren¹. In de manier van werken moet sprake zijn van een doorgaande lijn; de landelijke ondersteuningsstructuur is daarom vanaf het begin tot het eind bij een initiatief betrokken, zij het met een verschillende intensiteit. In de initiatiefase gaat het om de beoordeling van de kansen voor opschaalbaarheid, tijdens de ontwikkelfase wordt mee gekeken naar wat er aan voorzieningen wordt gebouwd. Wanneer de voorzieningen daar rijp voor zijn, wordt het besluit tot opschaling voorbereid en als dat genomen is wordt de implementatie in de gemeenten ondersteund.

In de landelijke ondersteuningsstructuur worden schaarse, goede proces- en implementatiekwaliteit gebundeld. De proceskwaliteit ondersteunt de Task Force bij de adresserende, prioriterende en registrerende taak. De implementatiekwaliteit helpt gemeenten bij de implementatie van voor landelijk gebruik beschikbare voorzieningen. Zo kan herhalingsvoordeel geboekt worden, wat de kwaliteit ten goede komt.

E Voorwaardenscheppende condities invullen

Collectief financieringsarrangement

Op het gebied van collectiviseren worden veel initiatieven financieel ondersteund door gemeenten gezamenlijk. Ze investeren in kleiner verband in innovaties of via de VNG/KING gezamenlijk in de vorm van de Digitale Agenda 2020, beheer van gezamenlijke voorzieningen en tools en beheer van standaarden en architectuur en innovatie- en verandervermogen.

Terwijl de ambities en behoefte aan collectiviseren toenemen is de huidige route (uitname gemeentefonds) voor financiering van collectiviseren met ingang van 2018 niet meer mogelijk. Het is juist nu nodig om collectieve middelen beschikbaar te houden om de ambities die we met Samen organiseren hebben waar te kunnen maken. Het voorstel bevat daarom als opdracht een collectief financieringsarrangement uit te werken, waarbij de huidige middelen door een technische omzetting beschikbaar blijven voor de kosten van, investeringen in en voorfinanciering van lopende en nieuwe projecten van gezamenlijke dienstverlening, inclusief de ondersteuning van dit proces van collectiviseren. De inhoudelijke besteding van de middelen wordt dan jaarlijks door het VNG-bestuur op voorstel van het College voor Dienstverleningszaken geautoriseerd, met inachtneming van de reeds lopende verplichtingen.

Per initiatief kan worden vastgesteld of en op welke wijze een financiële incentive nodig is vanuit de

¹ Niet te verwarren met een uitvoeringsstructuur die belast is met de realisatie van een inhoudelijk collectiviseringsinitiatief en wisselend van samenstelling kan zijn qua gemeenten en partners

collectieve middelen; initiatieven kunnen zowel vanuit gemeenten als VNG/KING worden geïnitieerd en uitgevoerd. Het kan gaan om de financiering van innovaties uit de Digitale Agenda 2020 en op het terrein van de dienstverlening op medebewindstaken, zoals Omgevingswet en GBI, (voor)financieringen en ontwikkeling van gezamenlijke beheers constructies, beheer van voorzieningen en het aanjagen en implementeren van ontwikkelde voorzieningen in meer gemeenten. En ook de kosten van de ondersteuningsstructuur worden uit deze collectieve middelen betaald. Daarnaast biedt het collectieve financieringsarrangement de mogelijkheid om zorgvuldig en stapsgewijs tot herijking te komen van de huidige bestedingen, zonder dat de middelen dan vervallen. De omvang van de collectieve middelen zal circa 50 miljoen bedragen (zie ook het agendapunt overzicht gezamenlijke activiteiten 2017) en maakt het mogelijk om een stevige impuls te geven aan het Samen organiseren en tegelijkertijd nauwgezet te sturen op inzet van de middelen, vanuit de behoefte van de gemeenten gezamenlijk.

Rol VNG

De rol van de VNG is cruciaal voor het welslagen van de uitgewerkte opschalingsstrategie. Die rol betekent het toevoegen van de functie 'organiseren en faciliteren van het Samen Organiseren' aan haar doelstelling; daaruit spreekt de bereidheid bestuurlijke betrokkenheid en verantwoordelijkheid te willen nemen. Deze rol uit zich vervolgens in de volgende elementen:

- Het mee bepalen van de strategie voor het onderhouden van de relatie en de verbinding met het Rijk en andere overheden –door BA's te sluiten bijvoorbeeld- over collectiviseren als maatschappelijke beweging, waarin ook die overheden een rol en verantwoordelijkheid hebben;
- Het organiseren en realiseren van de voorwaardenscheppende aspecten die voor alle collectiviseringsinitiatieven van belang zijn en die te maken hebben met het wegnemen -door lobby en beleidsbeïnvloeding- van belemmeringen voor standaardisatie en opschaling, onder andere in wet- en regelgeving;
- Het inrichten van de governance voor collectiviseren door het oprichten, inrichten (reglement zelf-regulering) en doen functioneren van het 'College voor Dienstverleningszaken' en het laten nemen van besluiten omtrent collectiviseren door het Bestuur op voorstel van dit College. .
- Het bevorderen van het instellen en het voeren van het technisch beheer over het uit te werken collectieve financieringsarrangementt;
- Het inrichten en in stand houden van de landelijke ondersteuningsstructuur.

4 Volgende stap na besluitvorming in BALV

Na besluitvorming in de BALV over deze aanpak wordt als eerste stap de Task Force Samen organiseren ingesteld.

Vervolgens worden in nauwe samenspraak met de Task Force de volgende stappen gezet:

- Nader uitwerken van governance, inclusief bepaling positie GPO en onderlinge verhouding Cie D&I en College voor dienstverleningszaken
- Uitwerken van het collectieve financieringsarrangement: omvang, bereik, beheer en spelregels voor besluitvorming over inzet middelen.
- Nader uitwerken en inrichten van de landelijke ondersteuningsstructuur voor het aanjagen en faciliteren van de collectiviseringsbeweging.
- Nader uitwerken en inrichten van de uitvoeringsstructuur die nodig is voor het beheer en doorontwikkelen van eenmaal opgeleverde gezamenlijke voorzieningen.
- Vullen van de aanpak met een beschrijving van gezamenlijke voorzieningen voor verbetering van de dienstverlening die er zijn of in de maak zijn, inclusief het perspectief van samenwerking en de prioriteren
- Opstellen en onderhouden van een meerjarige dynamische routekaart Samen organiseren met daarin opgenomen de prioritair voor opschaling in aanmerking komende innovatie-initiatieven en

al beschikbare voorzieningen, waarvan de 6 in dit voorstel genoemde voorzieningen onderdeel uitmaken.

Vanaf 1 januari 2017 wordt gestart met de uitvoering van de opschalingsbeweging waarbij de zes genoemde initiatieven (zie bijlage) prioriteit krijgen. Tegelijkertijd worden de governance, landelijke ondersteuningsstructuur en het financieringsarrangement verder uitgewerkt voor besluitvorming op de ALV van 2017. Dit alles om vanaf dan vol gas te geven en eind 2018 terug te rapporteren over werking, formule en succes.

Bijlage: factsheets projecten

Aanvraag- en afgifteproces rijbewijzen

Wie heeft het ontwikkeld?

NVvB voert samen met RDW en verschillende gemeenten een project uit voor het digitaliseren van het aanvraagproces voor rijbewijzen. Dit met als doel om de positie van de gemeente bij de heraanvraag uit het proces te halen en de kwaliteit van de foto op het document te verbeteren.

Wat is het precies, wat kun je er mee (applicatie, app, werkproces, anders?)

De burger kan bij een heraanvraag van zijn rijbewijs een foto laten maken bij een erkende fotograaf (3.000 in Nederland). Bij de fotograaf wordt tevens een handtekening gezet. Beide bestanden worden door de burger (na inlog met DigiD niveau 4) in het portaal van de RDW geüpload.

RDW heeft software ontwikkeld die de aangeleverde foto en de handtekening vergelijkt bij de bij de RDW beschikbare gegevens. Indien met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan worden vastgesteld dat de bestanden bij de persoon horen wordt het rijbewijs aangemaakt en via het gemeentelijke loket verspreid. Bij twijfel dient de burger zich al in het aanvraagproces alsnog bij de gemeentelijke balie te melden.

Deze pilot staat los van de pilot voor thuisbezorgen reisdocumenten en de projecten worden in een latere fase mogelijk samengevoegd. Het combineren van beide projecten heeft vooralsnog de uitdaging dat de identiteit van de burger dan helemaal niet bij een overheidsinstantie wordt gevalideerd.

Wie gaat het gebruiken; gemeente of ketenpartner?

Zowel gemeenten als RDW.

Als je het als gemeente gaat gebruiken, wat moet je dan doen qua implementatie (IT, werkproces, veranderkundig, personeelsmatig)?

Het heeft impact op het personeel (minder baliebezoeken voor aanvraag rijbewijs) en het is een veranderkundig vraagstuk. Bij de uitgifte zal de identiteit van de burger zeer secuur moeten worden vastgesteld. Voordat dit project grootschalig kan worden geïmplementeerd, zal eerst nog een goede impactanalyse moeten plaatsvinden om alle consequenties voor inwoners en gemeenten goed in beeld te krijgen.

Wat kost het gebruik en wat levert het op qua besparing (in € en fte) ; is een kwalitatieve beschrijving, tenzij we een businesscase hebben, dan cijfers toevoegen?

Vooralsnog zijn er geen out of pocket kosten voor de gemeenten voorzien. Door het verminderen van het aantal baliebezoeken wordt de gemeentelijke frontoffice ontlast.

Digitale overlijdensaangifte

Wie heeft het ontwikkeld?

Gemeenten hebben samen met NVvB en VNG/KING het proces voor Digitaal Aangifte Overlijden uitgewerkt.

Wat is het precies, wat kun je er mee (applicatie, app, werkproces, anders?)

Digitaal Aangifte Overlijden is een online formulier dat Uitvaartverzorgers de mogelijkheid biedt om een aangifte van overlijden digitaal in te dienen. Het formulier is beschikbaar achter het Ondernemingsdossier en maakt gebruik van eHerkenning niveau 2+ en de Berichtenbox voor Bedrijven. Voor gemeenten die gebruik willen maken van een koppelvlak wordt een gestandaardiseerd koppelvlak beschikbaar gesteld.

De huidige versie van het formulier is geleverd door EZ en de nieuwe versie (gereed begin 2017) wordt geleverd door de markt (gemeentelijke softwareleveranciers).

Wie gaat het gebruiken; gemeente of ketenpartner?

Gemeenten.

Als je het als gemeente gaat gebruiken, wat moet je dan doen qua implementatie (IT, werkproces, veranderkundig, personeelsmatig).

Als de gemeente gebruik maakt van het gestandaardiseerde koppelvlak naar de gemeentelijke backoffice dient dit beschikbaar te worden gesteld door de gemeentelijke softwareleverancier. Verder zorgt het voor minder baliebezoeken. Het heeft geen impact op het gemeentelijke backoffice proces.

Wat kost het gebruik en wat levert het op qua besparing (in € en fte) ; is een kwalitatieve beschrijving, tenzij we een businesscase hebben, dan cijfers toevoegen?

De landelijke voorziening wordt gratis beschikbaar gesteld aan gemeenten. Indien de gemeente gebruik maakt van het koppelvlak zal de softwareleverancier kosten in rekening brengen voor het aanpassen van de backoffice. Als de melding via de Berichtenbox voor Bedrijven komt zijn er geen kosten aan. Door het verminderen van het aantal baliebezoeken wordt een substantieel bedrag bespaard. Het landelijke e-formulier levert voor begrafenisondernemers –een kleine toepassing - een besparing op van 1,5 tot 5 uur per aangifte. Als we het allemaal gaan gebruiken levert alleen al deze voorziening voor begrafenisondernemers een voordeel op van € 15 mln. per jaar. Dit nog los van het sterk toegenomen gemak waarmee zij hun zaken met de overheid kunnen afwerken.

Digitale verhuisservice

Wie heeft het ontwikkeld?

Gemeenten hebben samen met NVvB, VDP en VNG/KING het proces voor de online verhuizing uitgewerkt.

Wat is het precies, wat kun je er mee (applicatie, app, werkproces, anders?)

De Digitale Verhuisservice is een online formulier dat burgers de mogelijkheid biedt om een verhuizing online door te geven. Hierbij worden de gegevens van de Aangever en de meeverhuizende gezinsleden voorgevuld en wordt gebruik gemaakt van de BAG voor het bepalen van het nieuwe adres. Het formulier is beschikbaar achter MijnOverheid en maakt gebruik van DigiD en de Berichtenbox voor Burgers. Voor gemeenten die gebruik willen maken van een koppelvak wordt een gestandaardiseerd koppelvak beschikbaar gesteld. De voorziening komt april 2017 beschikbaar.

Wie gaat het gebruiken; gemeente of ketenpartner?

Gemeenten.

Als je het als gemeente gaat gebruiken, wat moet je dan doen qua implementatie (IT, werkproces, veranderkundig, personeelsmatig)?

Als de gemeente gebruik maakt van het gestandaardiseerde koppelvak naar de gemeentelijke backoffice dient dit beschikbaar te worden gesteld door de gemeentelijke softwareleverancier. Verder zorgt het voor minder baliebezoeken. Het heeft geen impact op het gemeentelijke backoffice proces.

Wat kost het gebruik en wat levert het op qua besparing (in € en fte); is een kwalitatieve beschrijving, tenzij we een businesscase hebben, dan cijfers toevoegen?

De landelijke voorziening wordt gratis beschikbaar gesteld aan gemeenten. Indien de gemeente gebruik maakt van het koppelvak zal de softwareleverancier kosten in rekening brengen voor het aanpassen van de backoffice. Door het verminderen van het aantal baliebezoeken wordt een substantieel bedrag bespaard.

GIBIT – Uniforme inkoopvoorwaarden ICT

Wie heeft het ontwikkeld?

Gemeenten, gemeentelijke samenwerkingsverbanden en KING en een klankbordgroep van leveranciers hebben de GIBIT ontwikkeld. De ontwikkeling is ondersteund door een advocatenkantoor (DirkZwager) en adviesbureau ICT Recht.

Wat is het precies, wat kun je er mee (applicatie, app, werkproces, anders?)

De doelstelling van de GIBIT is het professionaliseren van het gemeentelijk opdrachtgeverschap en het strikter kunnen aansturen van de ICT markt vanuit de inkoopfunctie van gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden.

De GIBIT bestaat uit een algemeen juridische inkoopkader en is gebaseerd op de ARBIT (de inkoopvoorwaarden van het Rijk). De GIBIT staat niet op zichzelf. De GIBIT maakt deel uit van een samenhangend en modulair opgezette voorwaarden- en overeenkomstenstructuur waarin afspraken voor een ICT product/dienst zijn opgenomen. Ook zijn hulpmiddelen voorzien voor het opstellen van ICT-contracten. De GIBIT is eind 2016 beschikbaar voor gebruik.

Wie gaat het gebruiken; gemeente of ketenpartner?

Gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden en de ICT leveranciers op de gemeentemarkt.

Als je het als gemeente gaat gebruiken, wat moet je dan doen qua implementatie (IT, werkproces, veranderkundig, personeelsmatig)?

De GIBIT en de bijbehorende modelcontracten, handreikingen en hulpmiddelen zullen gebruikt gaan worden door inkopers, I&A professionals en juristen binnen inkoop en informatie/ICT-management processen. Voor de borging van het gebruik is het van belang dat elke gemeente de GIBIT in het eigen aanbestedingsbeleid opneemt. Voor de invoering en optimaal gebruik is het noodzakelijk dat inkopers, juristen en I&A professionals kennis en ervaring opbouwen over de inhoud en de bijbehorende hulpmiddelen.

Wat kost het gebruik en wat levert het op qua besparing (in € en fte) ; is een kwalitatieve beschrijving, tenzij we een businesscase hebben, dan cijfers toevoegen?

Het gebruik van de GIBIT kost niets. Bijna 80% van de gemeenten (59x) die heeft deelgenomen aan een brede consultatie van de conceptversie vindt de GIBIT beter bruikbaar dan de huidige voorwaarden. De verwachte voordelen van gebruik van de GIBIT zijn dat gemeenten beter kunnen inspelen op samenwerking en het samen organiseren van de informatievoorziening.

Verder is het gebruik van de gemeentelijke ICT kwaliteitsnormen en standaarden voor beveiliging, interoperabiliteit, archivering, toegankelijkheid, landelijke ICT infrastructuur en cloud in de GIBIT geborgd. Dat leidt tot een hogere kwaliteit van ICT producten en diensten. Brede adoptie resulteert in een gelijk en meer transparant speelveld voor de ca. 200 ICT leveranciers die op de gemeentemarkt actief zijn.

Gemeentelijke Overheid Netwerk (GON)

Wie heeft het ontwikkeld?

Het GON wordt door gemeenten, VNG en KING in het kader van DA2020 ontwikkeld.

Wat is het precies, wat kun je er mee (applicatie, app, werkproces, anders?)

Het GON is een gesloten netwerkvoorziening (vaste verbindingen) voor gemeenten, gemeentelijke samenwerkingsverbanden en uitvoeringsdiensten met veilige koppelingen met de GDI (Generieke Digitale Infrastructuur), met het RON (rijksoverheid netwerk), met de landelijke voorzieningen voor zowel de gehele overheid als die specifiek voor gemeenten en het internet ter ondersteuning van het "nieuwe werken" van de eigen medewerkers en digitale toegankelijkheid voor inwoners en ondernemers.

Wie gaat het gebruiken; gemeente of ketenpartner?

Het GON biedt gemeenten, gemeentelijke samenwerkingsverbanden en uitvoeringsdiensten de mogelijkheid om met één (redundante) netwerkverbinding met het GON een betrouwbare en veilige digitale verbondenheid te hebben met alle partijen waarmee op veilige wijze informatie-uitwisseling moet kunnen plaatsvinden, zoals bijvoorbeeld de ketenpartners. Tevens biedt het GON de mogelijkheid om als gezamenlijke voorziening netwerkmonitoring als informatiebeveiligingsdienst in te richten. Hiermee wordt het risico op het optreden van (informatie) beveiligingsincidenten voor alle aangesloten partijen verminderd

Als je het als gemeente gaat gebruiken, wat moet je dan doen qua implementatie (IT, werkproces, veranderkundig, personeelsmatig)?

Om dit te bereiken dienen de bovengenoemde partijen een netwerkaansluiting op het GON te maken, eigen datacenters op het GON aan te sluiten en de ketenpartners en de commerciële datacenters waarvan SaaS diensten worden betrokken een koppeling op het GON aan te laten brengen. Vervolgens dienen zij de vele tientallen netwerkverbindingen met hun omgeving op te heffen.

Wat kost het gebruik en wat levert het op qua besparing (in € en fte) ; is een kwalitatieve beschrijving, tenzij we een businesscase hebben, dan cijfers toevoegen?

Voordelen voor de gemeenten bij gebruik van het GON-vast

- gemeenten hoeven zelf niet meer zorg dragen voor betrouwbare digitale verbindingen voor veilige informatie-uitwisseling; vermindering beheerlast netwerkverbindingen in termen van kennis, kunde en capaciteit;
- het "nieuwe werken" en samenwerking tussen gemeenten worden optimaal gefaciliteerd;
- financiële voordelen als gevolg van gezamenlijke inkoop van netwerkcapaciteit;
- er kunnen hogere eisen worden gesteld aan IV/ICT leveranciers (omkering van de afhankelijkheid; gemeenten gezamenlijk in de "lead");
- vermindering van de risico's op het optreden van (informatie) beveiligingsincidenten door het centraal inrichten van netwerkmonitoring.

Govroam

Wie heeft het ontwikkeld?

Govroam is ontwikkeld door stichting Govroam in samenwerking met gemeenten en andere overheidsorganisaties.

Wat is het precies, wat kun je er mee (applicatie, app, werkproces, anders?)

Govroam staat voor Government Roaming en is een dienst die het mogelijk maakt om veilig in te loggen op een op govroam aangesloten gemeentelijk wi-fi netwerk. De dienst is afgeleid van eduroam, een vergelijkbare dienst die in het onderwijs wordt gebruikt en inmiddels dagelijks over de hele wereld zo'n 20 miljoen gebruikers heeft.

Wie gaat het gebruiken; gemeente of ketenpartner?

Gemeenten en ketenpartners

Als je het als gemeente gaat gebruiken, wat moet je dan doen qua implementatie (IT, werkproces, veranderkundig, personeelsmatig)?

Govroam vraagt minimale investeringen, doordat gebruik wordt gemaakt van meestal al aanwezige netwerken en componenten. Alleen de verbinding naar de centrale authenticatieserver en een aantal instellingen op netwerkapparaten moet worden aangepast.

Wat kost het gebruik en wat levert het op qua besparing (in € en fte) ; is een kwalitatieve beschrijving, tenzij we een businesscase hebben, dan cijfers toevoegen?

De kosten zijn zeer beperkt en omvatten een eenmalig bedrag van € 1500 voor de aansluiting en afhankelijk van het aantal gebruikers € 500 tot € 2500 per jaar voor het gebruik. De uitrol van govroam bij gemeenten is in volle gang en moet eind 2017 tot een landelijke dekking van op govroam aangesloten gemeenten leiden.

Govroam verbindt het wi-fi netwerk van een aangesloten gemeente met een centrale authenticatieserver. Daardoor is het mogelijk dat medewerkers van zo'n gemeente veilig kunnen inloggen op hun eigen gemeentelijk netwerk, ook wanneer zij zich fysiek bij een andere gemeente bevinden. Zo'n medewerker kan de inloggegevens gebruiken die hij/zij van zijn/haar eigen gemeente heeft ontvangen. Dat maakt het gebruik van draadloze verbindingen niet alleen eenvoudiger maar ook veiliger, zeker wanneer govroam wordt gebruikt in combinatie met een zogenaamde VPN verbinding, waardoor data in beginsel niet van buitenaf zijn af te luisteren of te beïnvloeden. Govroam maakt het mogelijk om veiliger en gemakkelijker digitaal (samen) te werken.

B Financiering collectieve activiteiten

Aanleiding

Tijdens de Algemene Ledenvergadering in juni 2016 is een afwegingskader vastgesteld voor activiteiten die de VNG in de toekomst collectief gaat oppakken. Daarnaast hebben de leden het bestuur van de VNG gevraagd voorstellen te ontwikkelen hoe deze activiteiten vanaf 2018 dienen te worden gefinancierd. De financieringskwesitie is een gevolg van het besluit van de beheerders van het Gemeentefonds om vanaf 2018 de financieringsroute via het GF af te sluiten. Vanaf 2018 zullen alle beschikbare middelen uit het Gemeentefonds via de bekende verdeelsleutels aan de individuele gemeenten worden uitgekeerd. Dit houdt in dat een nieuwe financieringsystematiek moet worden ontwikkeld voor die activiteiten die naar het oordeel van de leden voor collectieve uitvoering in aanmerking komen.

Financiering collectieve activiteiten

In de afgelopen periode hebben we voor de financiering van collectieve activiteiten de route via het Gemeentefonds gebruikt. Jaarlijks leggen we de leden op de ALV daartoe voorstellen voor. De verantwoording over de activiteiten die met dat geld door of namens VNG en King worden uitgevoerd, wordt ook jaarlijks aan de ALV voorgelegd. Deze wijze van financiering stopt op 1 januari 2018. Conform het gestelde in de Financiële Verhoudingswet stelt, zullen vanaf dat moment alle middelen in het Gemeentefonds volgens de bestaande verdeelsleutels over de gemeenten worden verdeeld. De financiering van collectieve activiteiten wordt ingewikkelder, terwijl de wens tot samenwerking en collectieve aanpakken toeneemt. Een belangrijke prikkel daartoe zijn de decentralisaties in het Sociaal Domein, gecombineerd met de voortschrijdende informatisering. Deze ontwikkelingen vragen om een andere benadering van uitvoeringsprocessen waarbij beheer, innovatie, standaarden, contractering steeds vaker in collectief verband worden en zullen moeten worden opgepakt.

De centrale vraag is dus: hoe kunnen we, nu de technisch eenvoudige route via het Gemeentefonds verdwijnt, toch de noodzakelijke collectiviteit bewaren en zo mogelijk versterken?

Gescheiden financieringsstromen

Allereerst hebben we de route via de VNG-contributie verkend. De jaarlijkse contributie zou dan verhoogd moeten worden met het bedrag dat nodig is voor collectieve activiteiten. Technisch is dit een aantrekkelijke manier die tot weinig extra administratieve lasten leidt. Er zijn echter ook bezwaren. In dat geval wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen de aloude hoofdactiviteiten van het VNG-bureau (belangenbehartiging, platform en ondersteuning) en de aanvullende (en wisselende) collectieve beheer- en vernieuwingsactiviteiten die sterk gericht zijn op de ondersteuning van de gemeentelijke bedrijfsvoering. We vinden het belangrijk dat het onderscheid tussen de bestuurlijke activiteiten en de bedrijfsvoeringstaken binnen de VNG zichtbaar blijft. Dat is een belangrijke reden om voor twee financieringsstromen te blijven kiezen. Een tweede bezwaar is van fiscale aard. Als kerntaken én (collectieve) dienstverlening samen onder de contributie worden gebracht, wordt de VNG voor het totaal van haar activiteiten waarschijnlijk Vpb-plichtig. Deze argumenten wegen naar onze mening voldoende zwaar om niet voor de contributieroute te kiezen.

Collectieve belangen

De activiteiten die we in de afgelopen periode collectief hebben gefinancierd hebben als gezamenlijk kenmerk dat ze voor alle gemeenten bedoeld zijn en dat alle gemeenten van de producten gebruik kunnen maken. Ook nu de financieringsgrondslag verandert, blijft de noodzaak om als collectief producten te ontwikkelen, te beheren en te gebruiken onverminderd groot. Op het gebied van de uit-

voering en uitvoeringsprocessen moeten nog flinke verbeterlagen worden gemaakt. Daarmee kan in het hele land de kwaliteit van de uitvoering en dienstverlening op een hoger plan worden gebracht en kunnen de kosten worden gereduceerd. In het separate voorstel 'Samen organiseren' gaan we daarop dieper in. Het is van groot belang de verdere ontwikkeling van de gemeentelijke uitvoering collectief aan te pakken. Dat is alleen mogelijk als we als alle gemeenten die ontwikkeling ook gezamenlijk blijven financieren.

De financiering in 2017

Op de ALV in juni 2016 is besloten deze collectieve activiteiten voor 2017 nog uit het gemeentefonds te financieren. In totaal is daarvoor ongeveer 50 miljoen euro uit het gemeentefonds ter beschikking gesteld. In dat pakket is inbegrepen de financiering van KING, ontwikkeling en beheer van de technische kant van het sociaal domein (zoals het gegevensknooppunt), de digitale agenda en tal van andere onderdelen die alle gericht zijn op ontwikkeling, beheer en stroomlijning van de gemeentelijke dienstverlening.

Ongeveer 25 miljoen euro is bestemd voor zaken die een structureel karakter hebben (en ook eerder al als zodanig zijn bestempeld), zoals het beheer van standaarden, infrastructuur, uitvoeringsinstrumenten en de basisdienstverlening van KING, de andere 25 miljoen wordt besteed aan tijdelijke of incidentele activiteiten en innovatie.

In onderstaand overzicht staan de structurele en incidentele activiteiten voor 2017.

Structureel	Bedrag
Taxatiewijzers WOZ	1.000.000
Digitaal Klantdossier	611.000
14+Netnummer	1.588.000
Beheer en onderhoud aanpak NUP	950.000
Realisatie en beheer Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein	193.000
Burgerzakenmodules basisregistratie personen	350.000
Beheer ISD standaarden en ICT-infrastructuur	11.100.000
Beheer en aanbesteding raamcontracten Sociaal Domein	250.000
Informatiebeveiligingsdienst IBD	2.000.000
Basisdienstverlening KING	7.500.000
Totaal structureel	€ 25.452.000
Incidenteel/tijdelijk	Bedrag
Operatie BRP	1.000.000
Digitale Agenda	20.260.000
Collectieve I-voorzieningen en dienstverlening	2.000.000
Informatievoorziening Omgevingswet	1.950.000
Totaal eenmalig	€ 25.210.000
Totaal 2017	€ 50.752.000

De financiering vanaf 2018

De activiteiten die we in 2017 willen gaan uitvoeren hangen nauw met elkaar samen. Samen beheren en innoveren is alleen mogelijk als we blijven uitgaan van een financieringswijze waaraan alle gemeenten blijven bijdragen, ook als de route via het Gemeentefonds niet meer begaanbaar is. Het is juist nu nodig om collectieve middelen beschikbaar te houden om ambities waar te kunnen maken. De middelen die via het Gemeentefonds voor collectieve activiteiten beschikbaar zijn, zullen in 2018 over alle

gemeenten worden verdeeld. De continuïteit van het werk kan alleen worden gegarandeerd als alle leden van de VNG die middelen op hun begroting reserveren voor dit doel en evenredig bijdragen.

We streven daarom naar een 'technische omzetting van de route' waarbij alle gemeenten de huidige middelen ook in de toekomst beschikbaar houden en een collectief financieringsarrangement kan worden uitgewerkt. We stellen voor om binnen de governance van de VNG een fonds of voorziening in te stellen waaraan alle gemeenten jaarlijks bijdragen. Via een financieringsarrangement moeten de kosten van de collectiviseringsagenda worden gedekt.

De omvang van het fonds of voorziening zal worden bepaald door wat gemeenten samen uitvoeren en ontwikkelen. De leden van de VNG bepalen op hoofdlijnen de doelen en besteding van het fonds, de vaststelling van de daaruit voortvloeiende specifieke activiteiten wordt in de handen gelegd van een commissie/college, samengesteld uit bestuurders, gemeentesecretarissen en domeindeskundigen. Deze commissie adviseert het bestuur van de VNG. Binnen het fonds zal sprake zijn van compartimentering: een nader vast te stellen deel is bestemd voor beheer (standaarden en processen), een deel voor structurele activiteiten (zoals monitors, langjarige programma's, ondersteuning), een deel voor innovatie (ontwikkeling van nieuwe toepassingen en programma's). De hoogte van de voeding van het fonds/voorziening kan fluctueren, al naar gelang de gestelde doelen en de ontwikkelingen. Om continuïteit te kunnen bewerkstelligen gaan we uit van een meerjarenbegroting (over een periode van vier jaar). Een financiële en inhoudelijke planning over een periode van een aantal jaren is noodzakelijk omdat een aanzienlijk deel van het fonds bestemd zal zijn voor (semi-)structurele activiteiten en investeringen die over verschillende jaarschijven heengaan. Op de jaarvergadering in juni worden de activiteiten en resultaten jaarlijks verantwoord.

Na instemming van de leden op de BALV over de uitgangspunten van de instelling van fonds/voorziening zullen we de werkwijze, aansturing, fiscale aspecten, beheer en verantwoording verder uitwerken. Die uitwerking zal in juni 2017 op de ALV aan de leden worden voorgelegd. De uitwerking omvat in ieder geval de onderstaande elementen:

- De definitieve hoogte van het bedrag, de daarmee te financieren activiteiten en de wijze van voeding
- Beheercyclus met meerjarige programma's
- Governance en besluitvorming
- Tussentijdse control
- Verantwoording

De BALV 2016 wordt gevraagd in te stemmen met het volgende:

Het voorstel om vanaf 2018 een fonds/voorziening in te stellen ter financiering van collectieve activiteiten op het gebied van de gemeentelijke uitvoering en dit fonds te voeden met een door alle gemeenten jaarlijks in te brengen en nader vast te stellen bedrag. Daarnaast stellen wij u voor het VNG-bestuur opdracht te geven de werkwijze en governance van dit fonds/voorziening verder uit te werken en daarover op de ALV in juni 2017 nadere voorstellen voor te leggen.

C Doordecentralisatie naar gemeenten van taken sociaal domein

Aanleiding

Op de Algemene ledenvergadering van 2016 is besloten dat het VNG-bureau met ingang van 2018 zal stoppen met de uitvoering en financiering van een aantal beleidstaken in het Sociaal Domein. Omdat het hier in meerderheid gaat om wettelijke taken, is het zonder meer beëindigen van die taken geen optie en moeten ze elders worden belegd. Afsproken is dat de VNG op zoek zal gaan naar alternatieven daarover een voorstel zal presenteren.

In dit voorstel doen wij voorstellen voor de financieringswijze van collectief aan te pakken activiteiten en presenteren we alternatieven voor de uitvoering van wettelijke taken in het sociaal domein.

Achtergrond

In de aanloop naar de decentralisaties heeft de ALV in 2013 besloten een aantal taken tijdelijk aan het VNG-bureau te mandateren. Het ging daarbij voor het merendeel om wettelijke taken die uitgevoerd werden door landelijk opererende organisaties. Er was te weinig voorbereidingstijd om de mogelijkheden tot echte decentralisatie te onderzoeken en de uitvoering op lokaal niveau voor te bereiden. De continuïteit dreigde daarmee in gevaar te komen.

Op de Algemene ledenvergadering in juni 2016 is besloten dat het VNG-bureau met ingang van 2018 stopt met de financiering en aansturing van de hierboven genoemde instellingen. In de eerste plaats omdat in 2013 is afgesproken dat het om een tijdelijke regeling gaat maar ook omdat de aard van deze taak zich niet goed verhoudt tot de verenigingsstructuur. Immers, omdat het bij deze activiteiten in het Sociaal Domein gaat om ondersteuning van individuele burgers, handelt de VNG als een bestuursorgaan (verlengd lokaal bestuur) zonder de daarbij behorende democratisch gelegitimeerde bevoegdheden. Voor de langere termijn is de uitvoering van publieke taken in het Sociaal Domein door het VNG-bureau daarom geen houdbare situatie.

Een laatste -meer technisch- argument om met de regeling te stoppen is het stopzetten van de huidige financieringsroute via het gemeentefonds vanaf 2018. Het geld dat hierdoor vrijvalt (plm. € 32 miljoen) zal vanaf dat moment over alle gemeenten worden verdeeld.

In het laatste jaar van de regeling (2017) zullen de volgende functies/instellingen nog collectief via de VNG worden gefinancierd: het Vertrouwenswerk Jeugd, Luisterend oor, Kindertelefoon, de tolkvoorziening voor doven, meeneembare voorzieningen, de collectieve financiering van speciale opvanglocaties voor slachtoffers van eergerelateerd geweld, loverboyproblematiek en mensenhandel en het landelijk telefoonnummer Veilig Thuis.

Onderzoek naar het vervolg

De afgelopen maanden hebben we onderzocht of het mogelijk is dat gemeenten de taken zelf gaan financieren en/of uitvoeren zonder dat dit leidt tot kwaliteitsverlies en onacceptabele verhoging van de kosten. De gebruikers van de voorzieningen mogen er geen zwaarwegende negatieve effecten van ondervinden. Als dat wel het geval is, dienen de functies niet verder te worden gedecentraliseerd en is het beter dat het Rijk de taken terugneemt.

Wij verwachten dat de uitvoering en/of financiering van de genoemde taken door individuele gemeenten niet ten koste hoeft te gaan van de kwaliteit en de toegankelijkheid van de voorzieningen. Een sterke stijging van de kosten kan voorkomen worden mits we afspreken een aantal van de genoemde taken (te weten Vertrouwenswerk Jeugd, Luisterend oor en Kindertelefoon) gezamenlijk te blijven

financieren en zo de continuïteit te waarborgen. Vanuit dat uitgangspunt komen we tot de volgende oplossingsrichtingen.

Vertrouwenswerk Jeugd, Luisterend oor en Kindertelefoon.

Deze drie functies hebben een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Allereerst gaat het om taken die alle gemeenten moeten uitvoeren: ze zijn wettelijk verplicht. Met andere woorden: elke gemeente moet – in een of andere vorm – haar inwoners in de gelegenheid stellen er gebruik van te maken. Het tweede gemeenschappelijk kenmerk is dat de diensten vrij toegankelijk en bereikbaar moeten zijn voor burgers, dus zonder tussenkomst (door verwijzing of beschikking) van een gemeente. Een derde overeenkomst is de anonimiteit die de gebruikers kunnen vragen: de verrichtingen van de instellingen zijn daardoor niet terug te leiden naar individuen.

Voor deze functies hebben we vanaf 2015 drie instellingen gecontracteerd die op landelijke schaal werken, te weten stichting Advies- en Klachtenbureau jeugdzorg, stichting Sensor en stichting Kindertelefoon. Gebleken is dat de uitvoering van de taken bij deze instellingen in goede handen is, we zien daarom geen enkele reden om de uitvoering over 390 gemeenten te gaan verdelen. Een belangrijk argument daarbij is dat het vrijwel onmogelijk is om als individuele gemeente zelf die functies ordentelijk en financieel verantwoord in te richten. Versnippering zal zeker leiden tot verlies van kwaliteit en sterk kostenverhogend zijn.

We stellen de ledenvergadering daarom voor zich uit te spreken voor continuering van de bestaande praktijk waarbij de uitvoering in handen blijft van de drie landelijk opererende organisaties. Ten aanzien van de financiering worden vanaf 2018 alle gemeenten zelf verantwoordelijk. Om de administratieve lasten te beperken moeten de instellingen hun krachten bundelen en een gezamenlijk aanbod aan alle gemeenten doen. Daarmee zijn drie belangrijke functies in het sociaal domein geborgd. Omdat de contacten van de instellingen met de gebruikers anoniem kunnen (en mogen) zijn, is het niet mogelijk dat de instellingen met gemeenten gaan afrekenen op basis van 'verrichting'. Daarom ligt een financieringsvorm waarin gemeenten zich 'abonneren' op de diensten meer voor de hand. De prijs van die dienst zal daarbij worden gebaseerd op het aantal inwoners per gemeente. Omdat alle gemeenten de taken moeten uitvoeren, is dat een aantrekkelijke en rechtvaardige werkwijze. In de afgelopen jaren stond de mogelijkheid voor gemeenten open om een of meer van de functies zelf in te richten. Enkele gemeenten hebben in 2015 voor een eigen oplossing gekozen. De ervaring keert dat het erg lastig is om lokaal een uitvoeringsorganisatie in te richten die kwalitatief voldoet en niet tot een kostenexplosie leidt. We willen daarom blijven uitgaan van een collectieve aanpak: landelijke uitvoering met lokale financiering.

Het VNG-bureau zal een coördinerende en faciliterende rol blijven spelen. Met de drie organisaties zullen we tariefafspraken maken die voor alle gemeenten die een abonnement nemen bindend zijn. Ook zal de VNG met de organisaties afspraken maken over rapportages en verantwoording (zoals ook nu gebeurt). De organisaties zullen zelf een administratie moeten inrichten om de abonnementen met gemeenten af te sluiten. De gemeenten verplichten zich het afgesproken landelijk tarief (een bedrag per inwoner) rechtstreeks aan de drie organisaties te betalen.

Met de drie organisaties hebben we zorgvuldig overleg gevoerd over dit voorstel. Zij kunnen er mee uit de voeten als gemeenten vanaf 2018 ook daadwerkelijk voor deze route kiezen, de aangeboden diensten af te nemen en te bekostigen. Als dat niet het geval zou zijn, kunnen zij de kwaliteit van hun werk niet garanderen. Omdat het voor deze organisaties van groot belang is tijdig te kunnen anticiperen op de nieuwe situatie leggen we u nu al separaat een voorstel ter besluitvorming voor (voorstel 4.c?)

Tolkvoorziening voor doven

De tolkvoorziening is van toepassing op drie domeinen: werk en inkomen, Wmo en onderwijs. Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk gesteld voor de doventolk in het leefdomein (Wmo) en de tolkinzet vanuit de Participatiewet, het zwaartepunt ligt echter bij de Wmo. De doventolk wordt als voorziening in de Memorie van toelichting bij de Wmo genoemd en is daarmee onderdeel van de Wmo en leent zich in principe voor een maatwerk aanpak en kan decentraal worden uitgevoerd en gefinancierd. Het gaat landelijk om ruim € 10.2 mln. (€ 800.000,- voor de uitvoering en € 9.4 mln. voor de tolkkosten (verwachting totaal 2016). Circa 6400 mensen staan nu als gebruiker geregistreerd. Er zijn circa 600 tolken (gebaren- en schrijftolken). Een tolkopdracht kost gemiddeld 182 euro

Er zijn een paar aandachtspunten bij het decentraal gaan uitvoeren van de doventolkvoorziening:

- Op dit moment is er bij weinig gemeenten expertise op dit gebied aanwezig (wat nodig is i.v.m. de toegang tot de doventolk) en weinig kennis over hoe het tot op heden is georganiseerd (en waarom dit zo is georganiseerd).
- Er is sprake van een onevenwichtigheid in de spreiding van de tolkgebruikers (en daarmee de tolkkosten) over de gemeenten. Dit komt omdat er in een aantal gemeenten, van oudsher, specifieke instellingen voor doven aanwezig zijn.

Bij verdere decentralisatie komt de nu geldende landelijke doventolkregeling en de landelijke financiering via de VNG te vervallen en daarmee ook het recht van burgers op het invoeren van een tolk op basis van de nu nog landelijke regeling. Individuele gemeenten zullen in de nieuwe werkwijze (per 2018) maatwerk gaan leveren en de inzet van tolken gaan financieren, waarbij bijvoorbeeld ook gebruik gemaakt kan worden van een persoonsgebonden budget.

Op tolkgebied zijn de afgelopen jaren nieuwe oplossingen ontwikkeld zoals de 'tolk op afstand' (via PC of smartphone) en een geautomatiseerd bemiddelingssysteem om de juiste tolk en de meest nabije tolk te kunnen vinden/krijgen. Deze ontwikkelingen konden alleen plaatsvinden omdat de bemiddeling en de afhandeling van de tolkverzoeken (en de facturatie) nu centraal plaatsvindt. Ook is nu een aantal aspecten landelijk geregeld (24 uursbereikbaarheid, achterwacht).

We denken dat daarom continuering van de huidige landelijke bemiddelfunctie en de uitvoering bij een landelijke organisatie gewenst is. De financiële afhandeling (voor de bemiddeling en de inzet van de tolken) vindt dan plaats tussen de landelijke bemiddelaar (tussen gebruikers en tolken) en de gemeente die van hun diensten gebruik maakt. Het VNG-kantoor kan een faciliterende rol spelen door in 2017, voor 2018, een modelregeling en modelovereenkomst te maken, waar gemeenten gebruik van kunnen maken. De toegang tot de/een tolkvoorziening (en de financiering) ligt dan bij de individuele gemeente en iedere gemeente kan daarbij gebruik maken van de nog op te stellen modelregeling (op basis van de huidige regeling) en de modelovereenkomst (tussen gemeente en uitvoerder).

Resteert nog de versnippering van de huidige doventolkregelingen. Zoals gezegd zijn er drie regelingen in het domein werk en inkomen, het leefdomein en het onderwijs. Die versnippering kunnen we als gemeenten niet oplossen. In de praktijk betekent het dat een deel van de gebruikers met drie verschillende regelingen te maken heeft. Er is onderzoek gedaan met naar de mogelijkheid de regelingen samen te voegen en om tot 1 uitvoerder te komen. Dat onderzoek leidt, op het moment van dit schrijven, nog niet tot een voorkeursscenario. Het ministerie van VWS heeft aangekondigd op afzienbare termijn met een oplossing te komen, maar de verwachting is dat dit per 2019 zal zijn.

Landelijk telefoonnummer Veilig Thuis

Het gaat hier om de inrichting van de telefonische achtervang van de Veilig Thuisorganisaties. Het

VNG-bureau heeft deze wettelijke taak tijdelijk op zich genomen omdat begin 2015 de genoemde organisaties nog in de opstartfase zaten en niet over een overkoepelend orgaan beschikten. Dat is er nu wel. Het ligt daarom voor de hand dat de gezamenlijke Veilig Thuisorganisaties vanaf 2018 zelf verantwoordelijk worden voor het beheer van dit telefoonnummer en daarvoor door gemeenten en/of regio's financieel worden gecompenseerd.

Meeneembare voorzieningen

De zogenoemde meeneembare voorzieningen zitten in het domein werk en inkomen. Het gaat om hulpmiddelen die nodig zijn om arbeid te kunnen verrichten, voorbeelden zijn de brailleleesregel, orthopedische werkschoenen, speciale werkstoel en dergelijke. Op dit moment wordt e.e.a. voor de gemeenten uitgevoerd door het UWV, het aantal verstrekkingen is laag. Het is een typische maatwerkvoorziening, dus passend bij de gemeentelijke werkwijze. Naar alle waarschijnlijkheid beschikken gemeenten op dit moment nog niet over de kennis om te kunnen bepalen of een bepaalde voorziening moet worden toegewezen. Maar met een goede handreiking is die kennis vrij eenvoudig te vergaren. Meer duidelijkheid moet nog komen over de verantwoordelijkheidstoedeling: wanneer is de zorgverzekeraar aan zet, wanneer het UWV, wanneer de gemeente? Aandachtspunt is verder de verdeling van de middelen over gemeenten: aannemelijk is dat in gemeenten waar relatief veel mensen met een handicap wonen, bijvoorbeeld omdat er een revalidatie- of scholingsinstelling is gevestigd, een groter beroep op deze voorzieningen zal worden gedaan. Dat probleem is met een verdeelsleutel op te lossen.

Speciale opvanglocaties slachtoffers eergelateerd geweld, loverboyproblematiek en mensenhandel
Deze activiteiten vallen strikt genomen buiten de decentralisaties want ze zijn onderdeel van afspraken tussen centrumgemeenten onderling over gespecialiseerde opvang. Het bijzondere regime komt voort uit de noodzaak/wens tot bescherming van privacy van de slachtoffers. Als er facturen naar gemeenten gestuurd worden, kunnen privacy en anonimiteit niet meer gewaarborgd worden, betalen naar gebruik is daarmee een onbegaanbaar pad geworden. Om uit de impasse te komen stellen we voor een praktische oplossing te kiezen, die zou kunnen bestaan uit een constructie waarin de gemeente Leeuwarden en Tilburg (zijnde de centrumgemeenten waarin de betrokken instellingen zijn gevestigd) de bekostiging op zich nemen. De twee gemeenten worden daarvoor financieel gecompenseerd via een decentralisatie-uitkering uit het GF. Leeuwarden en Tilburg hebben laten weten positief te staan tegenover deze oplossing, ook de fondsbeheerder heeft geen zwaarwegende bezwaren.

De BALV 2016 wordt gevraagd in te stemmen met het volgende:

De verdergaande decentralisatie van taken/functies in het sociaal domein volgens bovenstaande uitgangspunten. Daarnaast stellen wij u voor het VNG-bestuur opdracht te geven de invoering daarvan verder voor te bereiden en te faciliteren en een definitief voorstel voor te leggen op de ALV in juni 2017.

D Voorstel kindertelefoon, vertrouwenswerk, luisterend oor

In het voorstel over de doordecentralisatie naar gemeenten van taken in het Sociaal Domein (agendapunt 7C.) hebben we de richting aangegeven die willen inslaan voor verdere decentralisatie van de wettelijke taken die nu nog vanuit het VNG-bureau worden gefinancierd. We werken deze voorstellen nu verder uit en leggen het definitieve voorstel voor op de ALV in juni 2017.

De definitieve besluitvorming over de Kindertelefoon, het vertrouwenswerk en luisterend oor kan niet wachten tot de ALV in juni, voor deze organisaties zal de decentralisatie in 2018 een flinke organisatorische verandering teweegbrengen. Om de administratieve lasten te drukken, gaan de instellingen vanuit gezamenlijkheid handelen en leggen ze de gemeenten een gebundeld aanbod voor. Voor hun bedrijfsvoering is het nodig dat ze nu al meer zekerheid krijgen over de toekomstige werkwijze en financiering. Daarom leggen we u voor deze taken nu al een definitief voorstel voor.

De drie instellingen hebben gemeenschappelijke kenmerken, zoals we al beschreven hebben in het voorstel onder agendapunt 7C. Omdat ze grotendeels anoniem werken is 'afrekenen per verrichting' niet mogelijk. Het gaat in de meeste gevallen om individuele en niet-herleidbare dienstverlening. Om een voorbeeld te noemen: een kind dat woont in Groningen en vanuit Utrecht naar de kindertelefoon belt. Betalen 'per verrichting' is feitelijk onmogelijk.

Daarom stellen we een financieringsvorm voor waarin gemeenten de diensten vergoeden op basis van inwoneraantal. Omdat alle gemeenten de taken moeten uitvoeren lijkt dit een aantrekkelijke en rechtvaardige werkwijze. Op basis van de budgetten die voor dit doel in het gemeentefonds zijn gestort komen we uit op een kostprijs van 90 cent per inwoner. In 2017 worden de instellingen nog bekostigd via een uitname uit het Gemeentefonds, met ingang van 2018 wordt het budget over alle gemeenten verdeeld en worden alle gemeenten individueel verantwoordelijk voor de bekostiging van deze wettelijke taken.

Om de decentralisatie van deze taken te kunnen laten slagen, moeten de instellingen voldoende zekerheid hebben dat alle gemeenten ook daadwerkelijk betalen voor de (wettelijk verplichte) dienstverlening. Als dat niet het geval zal zijn, leidt dat onmiddellijk tot een lager niveau van dienstverlening en/of hogere kosten voor gemeenten die wél bijdragen.

We stellen de ledenvergadering daarom voor zich uit te spreken voor continuering van de praktijk waarin de uitvoering in handen blijft van de huidige drie landelijk opererende organisaties en waarbij alle gemeenten bijdragen in de bekostiging naar rato van het aantal inwoners. Daarbij maken we een uitzondering voor die gemeenten die al eerder een eigen voorziening voor het Luisterend oor in het leven hebben geroepen (waaronder de G4).

We stellen daarbij de onderstaande randvoorwaarden voor:

- Bij een positief besluit van de Buitengewone ALV geldt het uitgangspunt dat in principe alle gemeenten deelnemen. De financiering vindt aldus dan door 100% van de gemeenten plaats, uitgezonderd een aantal gemeenten die al eerder voor een eigen voorziening hebben gekozen.
- Het voor te stellen tarief is gebaseerd op deelname van 100% van de gemeenten;
- De financieel-administratieve afwikkeling wordt organisaties gezamenlijk uitbesteed aan een

incasso/administratiebureau. De extra kosten voor de administratieve verwerking worden verdisconteerd in de prijs die gemeenten per inwoner betalen. Iedere gemeente betaalt vooraf per jaar het afgesproken bedrag per inwoner aan de administratieve organisatie die de gelden zal verdelen tussen de betrokken partijen.

- Verantwoording vindt plaats conform huidige werkwijze; dat wil zeggen dat de stichtingen de jaarplannen en begroting c.q. jaarrekeningen aan de VNG stuurt die ze laat vaststellen door de (sub) commissies en verstrekt aan gemeenten. Daarnaast zijn de stichtingen bereid op verzoek toelichting te geven aan individuele gemeenten, voor zover dat aantal verzoeken de spankracht van de organisaties niet te boven gaat;
- Looptijd van het abonnement bedraagt vier jaar, te weten 2018 tot en met 2021. In de loop van 2020 besluit de (B)ALV van de VNG over het vervolg;
- Op basis van de huidige budgetten van de betrokken functies en de kosten van het inschakelen van een administratiekantoor bedraagt de prijs voor deze diensten 90 cent per inwoner.

Vertrouwenwerk	€ 7,5 mln	(44 cent per inwoner)
----------------	-----------	-----------------------

Kindertelefoon	€ 3,83 mln	(23 cent per inwoner)
----------------	------------	-----------------------

Luisterend Oor	€ 3,94 mln	(25 cent per inwoner) *
----------------	------------	-------------------------

Beheer en betaling	€ 0,05 mln	(0,0029 cent per inwoner)
--------------------	------------	---------------------------

Totaal van de budgetten gedeeld door aantal inwoners van Nederland komt tot een afgerond tarief van 90 cent per inwoner (prijspeil 2017). Dit tarief wordt jaarlijks geïndexeerd.

- * in deze kostprijs is rekening gehouden met de gemeenten die in 2017 geen deel uitmaken van het contract met Luisterend oor.

In de bijlage bij dit voorstel notitie treft u een korte toelichting aan op de dienstverlening van de drie organisaties.

De BALV 2016 wordt gevraagd in te stemmen met het volgende:

De wettelijke taken Vertrouwenwerk jeugd, Kindertelefoon en Luisterend oor met ingang van 2018 uit te voeren volgens bovengenoemd voorstel.